



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 725/2021-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpenej advokátkou Mgr. Martinou Chorváthovou, Kmeťá 28, Martin, proti postupu Okresného súdu Martin v konaní sp. zn. 17D/668/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Martin v konaní sp. zn. 17D/668/2017 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Martin **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. 17D/668/2017 konať bez zbytočných prietáhov
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **800 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Martin **p o v i n n ý** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Martin **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **384,08 eur** a zaplatiť ich jej právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 25. novembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

postupom okresného súdu v dedičskom konaní. Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd okresnému súdu prikázal konať bez zbytočných prietáhov a priznal jej finančné zadosťučinenie 5 000 eur.

II.

2. Sťažovateľka podala 19. decembra 2017 návrh na dodatočné prejednanie dedičstva po poručiťke, ktorá zomrela ešte v roku [REDACTED]. Okresný súd 18. januára 2018 na prejednanie dedičstva poveril notárku, ktorá 1. marca 2018 dožiadala kataster o preverenie vlastníctva nehnuteľností. Na to kataster notárke 2. mája 2018 zaslal dva výpisy z listov vlastníctva, z ktorých vyplýva, že osoba zhodná menom, priezviskom a rodným priezviskom s poručiťkou, ktorú označila sťažovateľka, no bez ďalších bližších údajov, je po schválení registra obnovenej evidencie pozemkov z roku 2015 vedená ako spoluvlastníčka spoločných lesných a trávnatých pozemkov s tým, že jej podiel zodpovedá výmere približne jeden a pol hektára.

3. Dňa 8. februára 2019 notárka advokátke sťažovateľky uviedla, že absentujú údaje o tom, z čoho sťažovateľka vyvodzuje dedičské právo svojich právnych predchodcov, a preto ju vyzvala na predloženie ďalších dôkazov. Ďalšie dôkazy advokátka sťažovateľky predložila 7. októbra 2019 a 6. decembra 2019. Notárka 5. decembra 2019 dožiadala kataster o predloženie pozemkovoknižnej vložky pre účely stotožnenia poručiťky. Pozemkovoknižné vložky jej boli doručené 11. decembra 2019. Dňa 3. januára 2020 notárka uznesením konanie zastavila z dôvodu, že ani z pozemkovoknižných vložiek sa nepodarilo stotožniť, že na listoch vlastníctva evidovaná vlastníčka je aj sťažovateľkou označená poručiťka. Na odvolanie sťažovateľky okresný súd uznesením z 25. júna 2020 uznesenie notárky zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Notárka následne dožiadaniami na štátny archív a obec z decembra 2020 neúspešne zisťovala bližšie údaje o poručiťke.

4. Sťažovateľka 27. januára 2021 namietala predsedníčke okresného súdu prietáhy v konaní, na čo jej bolo poukazom na vyjadrenie notárky uvedené, že v konaní nebolo dostatočne preukázané, že by na listoch vlastníctva evidovaná vlastníčka bola poručiťkou sťažovateľky, keďže nemožno vylúčiť, že ide o inú osobu rovnakého mena a priezviska a žiadne bližšie údaje k vlastníčke evidovanej na liste vlastníctva sa nepodarilo zistiť. V nadväznosti na dodatok k rozvrhu práce okresného súdu bola 6. septembra 2021 prejednaním dedičstva poverená nová notárka, ktorá 3. decembra 2021 požiadala advokátku sťažovateľky o zaslanie rodného listu poručiťky a pre účely stotožnenia poručiťky dožiadala o jej rodný list, ktorý jej bol predložený 17. januára 2022.

III.

5. Sťažovateľka poukazuje na celkovú dĺžku konania a obdobia nečinnosti súdu od decembra 2017 do januára 2020, od februára 2020 do júna 2020 a od júla 2020 do podania ústavnej sťažnosti, keď súd nevykonal žiaden úkon. Poukazuje na to, že súdu poskytla súčinnosť v rámci svojich schopností a jej vec nemožno považovať za zložitú. Celkovú dĺžku konania považuje za neprimeranú a takú, ktorá jej vzhľadom na jej vek spôsobuje právnu neistotu.

6. Okresný súd sa k ústavnej sťažnosti vyjadril tak, že s poukazom na rozpis jednotlivých úkonov je toho názoru, že konal priebežne, keďže činnosť oboch notárov bola v podstate efektívna a smerovala k nastoleniu právnej istoty.

IV.

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

8. Dodatočné prejednanie dedičstva k pozemkom pôvodne evidovaným v pozemkovej knihe s pomerne veľkým časovým odstupom od smrti poručiťľa tvorí pravidelnú súčasť postupov okresných súdov a nimi poverených notárov v mimosporovom konaní. Tento stav je výsledkom historického zanedbania riadnej evidencie vecných práv k pozemkom zo strany štátu a vlastníkov či dedičov takýchto dlhú dobu nevyporiadaných nehnuteľností. Tieto konania sa nevyhnutne spájajú s preverovaním identity dávno zosnulých poručiťľov, ktorých pozemkovoknižná identifikácia nezodpovedá súčasným štandardom identifikácie osôb. Vzhľadom na odstup času a riziko zámeny poručiťľov je preto nevyhnutné zabezpečenie takých listinných podkladov, ktoré takúto možnosť nesprávneho rozhodnutia vylúčia.

9. Okresným súdom poverená notárka v tejto činnosti postupovala na strane jednej tak, ako tomu je v sporových konaniach, keď sťažovateľku vyzývala na predloženie listín, a na strane druhej tak, že sama zabezpečovala listiny, ktoré mali viesť k stotožneniu poručiťľky. Táto činnosť bola nesústredená, a to jednak v tom, že notárka sa spoliehala na predloženie listín sťažovateľkou, a na strane druhej tieto listiny zabezpečovala sama, pričom ešte po podaní ústavnej sťažnosti bol zabezpečovaný rodný list poručiťľky, no nič nebránilo v tom, aby táto listina bola zabezpečená už na začiatku konania. Nielen tento nesústredený postup, ale aj obdobia prostej nečinnosti, v ktorých nebol vykonaný žiaden úkon, spolu s obdobím, v ktorom sa rozhodovalo o odvolaní proti nesprávnemu uzneseniu notárky o zastavení konania, viedli k tomu, že konanie nie je ani po viac ako štyroch rokoch právoplatne skončené. Preto možno dospieť k záveru, že procesný postup okresného súdu nesmeroval koncentrovane k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľky týkajúcej sa jej dedičského práva. Preto bolo podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ústavnej sťažnosti sťažovateľky vyhovené a vyslovené, že postupom okresného súdu boli porušené ňou namietané základné práva. Vzhľadom na to, že vo veci sťažovateľky nie je právoplatne rozhodnuté, bolo okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy prikázané, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov.

10. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je to aj v tomto prípade, v ktorom rozhodujúcim faktorom pri zistení porušenia základných práv sťažovateľky bol nesústredený postup okresného súdu, ktorého súčasťou je aj postup ním poverenej notárky. S prihliadnutím na doterajšiu celkovú dĺžku konania na okresnom súde, postup súdu, správanie sťažovateľky, ktoré sa prejavilo v tom, že sama nedokázala predkladať listiny, ktoré by odstránili dôvodné pochybnosti o identite poručiťľky, a význam sporu pre sťažovateľku, ktorý je zrejmý z veľkosti jej podielu na pozemkoch, ústavný súd

sťažovateľke priznal podľa čl. 127 ods. 3 ústavy finančné zadost'učinenie 800 eur a vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel. Takto priznaná čiastka zodpovedá tomu, že vec sťažovateľky pri sústredenom postupe okresného súdu mohla byť rozhodnutá v časovom horizonte najviac dvoch rokov, z čoho možno dospieť k záveru, že doteraz okresný súd svojím postupom prispel k predĺženiu konania najmenej o dva roky.

V.

11. Zistené porušenie základných práv sťažovateľky odôvodňuje to, aby jej okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré jej vznikli právnym zastúpením. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon v roku 2021 je 181,17 eur. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 181,17 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 10,87 eur) predstavuje 384,08 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. februára 2022

Peter Straka
predseda senátu